

ГРОМАДСЬКА РАДА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Вул. Механізаторів, 9, м. Київ, 03109

<https://grd.gov.ua>

Затверджено
Громадською радою доброчесності
18 квітня 2017 р.

ВИСНОВОК

про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Кравця Олександра Олександровича критеріям доброчесності та професійної етики

Проаналізувавши інформацію щодо **Кравця Олександра Олександровича**, судді Одеського апеляційного адміністративного суду (далі – Кандидат), Громадська рада доброчесності виявила дані, які дають підстави для висновку про невідповідність Кандидата критеріям доброчесності та професійної етики.

1. Повідомлення неправдивих відомостей в декларації доброчесності

Подаючи декларацію доброчесності, Кандидат підтвердив, що він не приймав одноособово або у колегії суддів рішення, передбачені статтею 3 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» (<http://vkksu.gov.ua/userfiles/declaracii-suddiv/aasodes/kravecoo.PDF>).

Проте, відповідно до даних Єдиного державного реєстру судових рішень, 23.11.2013 року колегія суддів у складі Домсучі С.Д., Кравця О.О., Шеметенко Л.П. розглянула апеляційну скаргу Одеської обласної організації Політичної партії «УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка» на постанову Одеського окружного адміністративного суду від 25.11.2013 р. у справі за адміністративним позовом про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання.

За наслідком розгляду цієї справи суд залишив апеляційну скаргу без задоволення. Таким чином, суд залишив у силі постанову Одеського окружного адміністративного суду щодо заборони мирних зібрань на підтримку Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та заборони будь-яких інших мирних зібрань відповідачам, а також невизначеному колу осіб у період з 25.11. по 31.12.2013 р. на частині території м. Одеси (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/36257592>).

Водночас відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» суддя суду загальної юрисдикції підлягає перевірці у разі прийняття ним одноособово або у колегії суддів рішення про обмеження прав громадян на проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій в Україні у період з 21.11.2013 р. до дня набрання чинності цим законом.

Таким чином, Кандидат повідомив неправдиві відомості у декларації доброчесності. Незалежно від наявності умислу в діях Кандидата, мало місце порушення статті 3 Кодексу суддівської етики, яка наголошує, що **суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законслухняної та поінформованої людини його поведінка була бездоганною і показника 3 «Чесність і непідкупність» Бангалорських принципів поведінки судді, згідно з яким суддя повинен дбати про те, щоб його поведінка була бездоганною з точки зору стороннього спостерігача. Дії та поведінка судді повинні підтримувати впевненість громадськості у чесності й непідкупності судових органів.**

2. Дії, спрямовані на підрив авторитету до судової влади в суспільстві і віру народу в правосуддя

Громадська рада доброчесності наголошує, що оцінюючи відповідність судді критеріям доброчесності і професійної етики, вона не може вдаватися в оцінювання законності ухваленого ним рішення або розглядати таке рішення під кутом його професійного оцінювання. Однак ми беремо до уваги окремі рішення, ухвалені внаслідок злого умислу або грубої необережності, що підриває авторитет до судової влади в суспільстві і віру народу в правосуддя. Ухвалення суддею такого рішення є порушенням принципів професійної етики незалежно від того, чи було таке рішення оскаржене, скасоване чи притягнувся суддя до юридичної відповідальності.

Ухвалюючи постанову у справі № 815/8050/13-а про заборону мирних зібрань (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/35474264>) Одеський окружний адміністративний суд заборонив на значній території міста Одеси з 25.11 по 31.12.2013 р. включно проведення будь-яких мирних зібрань невизначеному колу осіб (вживанням словосполучень “**та будь-яких інших учасників заходів**”, “**та будь-яких інших мирних зібрань**”), чим фактично вийшов за межі повноважень, визначених статтею 162 Кодексу адміністративного судочинства України, а також всупереч наданій ним самим мотивації щодо участі у мирних зібраннях осіб з антагоністичними поглядами. В узагальненій доповіді правозахисних організацій за 2013 р. (Харківська правозахисна група) практика автоматичних заборон мирних зібрань щодо невизначеної кількості осіб на значній території охарактеризована як «ганебна практика, що суперечить чи не всім принципам адміністративного судочинства, що порушує право інших осіб знати про обмеження свого права, та позбавляє їх можливості захистити свої права» [1]. Суд фактично у такий спосіб видав нормативний акт, до того ж не оприлюднений у притаманний для нормативних актів спосіб, надавши органам виконавчої влади надмірні повноваження і поставив всіх громадян, які не були учасниками процесу, в положення порушників їм невідомого правила.

Прямі наслідки свавільного рішення суду першої інстанції детально описані моніторинговою

громадською організацією Майдан Моніторинг [2].

Кандидат у складі колегії суддів Одеського апеляційного адміністративного суду разом з Домусчі С.Д та Шеметенко Л.П. залишив без змін постанову суду першої інстанції, не надавши їй належної правової оцінки. Будь-яка окрема думка Кандидата в реєстрі судових рішень відсутня.

У подальшому ухвала, яку Кандидат підписав разом із Домусчі С.Д та Шеметенко Л.П., була скасована постановою Вищого адміністративного суду України від 27.05.2014 (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/39107858>), що однак не є визначальним для Громадської ради доброчесності з метою затвердження цього висновку.

З урахуванням обставин, за яких працювала система правосуддя в той період, характеру дій органів виконавчої влади, автоматичне, дослівне підтримання Кандидатом в складі колегії суддів безглузких тверджень позивача і суду 1-ої інстанції про те, що, мовляв, “різнополярність поглядів мітингувальників є загрозою національної безпеки” свідчить про порушення всією колегією суддів Одеського апеляційного адміністративного суду принципу незалежності, за яким **суддя повинен не тільки не мати неналежних зв’язків з виконавчою та законодавчою гілками влади і не діяти під їхнім впливом, але й поводитися таким чином, щоб відсутність таких зв’язків і впливу була очевидна для стороннього спостерігача** (показник 1 «Незалежність» Бангалорських принципів поведінки судді). Будучи суддею апеляційної інстанції Кандидат, залишаючи в силі рішення про заборону мирних зібрань, не лише знехтував цим принципом, а ще й надав відповідний приклад іншим членам суддівського корпусу, утверджуючи ганебну практику; продемонстрував суспільству саме таке поведіння судової гілки влади, що викликає страх і безпорадність громадян у зв’язку з підтримкою свавілля судом, з яким останній мав обов’язок боротися.

Крім того, подальше поведіння Кандидата дає підстави вважати, що подібну поведінку Кандидат вважає нормою.

Громадська рада доброчесності зазначає, що отримала від Кандидата копію його пояснень з цього приводу від 10.06.2016 р., адресованих члену Вищої ради юстиції Малащенко Т.М. виконаних з незрозумілих причин на бланку суду [3]. Пояснення зводяться до того, що апелянт неправильно сформулював вимоги апеляційної скарги (просив визнати постанову суду першої інстанції нечинною, а не скасувати її), внаслідок чого апеляційний суд нібито був позбавлений можливості скасувати постанову, адже за процесуальним законом зв’язаний доводами апеляційної скарги і не має права виходити за межі вимог апеляційної скарги.

Однак в ухвалі від 23.12.2013 р. колегія суддів подібної аргументації не наводила. Вона обмежилася лише описом випадків, коли судові рішення може бути визнане нечинним із закриттям провадження у справі. Дослівно було зазначено інше: “Апеляційний суд дійшов висновку, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з дотриманням норм матеріального і процесуального права, у зв’язку з чим, відповідно до ст. 200 КАС України, апеляційна скарга має бути залишена без задоволення, а

оскаржена постанова - без змін“. Отже, обґрунтування причин для прийняття рішення, зазначених Кандидатом, не збігається з первинними мотивами ухвали, які мали вирішальне значення.

Крім того, пояснення Кандидата є очевидним викривленням змісту Кодексу адміністративного судочинства України.

Частина 1 статті 195 КАС встановлює: “Суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах апеляційної скарги. Суд апеляційної інстанції може вийти за межі доводів апеляційної скарги в разі встановлення під час апеляційного провадження порушень, допущених судом першої інстанції, які призвели до неправильного вирішення справи.” Ані в цьому місці, ані далі за текстом цієї статті немає слів “але не має права виходити за межі вимог апеляційної скарги”, які зазначив Кандидат у своїх поясненнях, імітуючи пряме цитування закону і у такий спосіб спотворюючи його зміст.

В існуючій практиці апеляційного розгляду вихід за межі вимог апеляційної скарги застосовується повсякденно і називається частковим задоволенням апеляційної скарги.

Таким чином, надаючи згадані пояснення, Кандидат зазначив неправдиві відомості члену Вищої ради юстиції і Громадській раді доброчесності, до того ж використавши символіку і бланк суду для особистого повідомлення.

Також Кандидат надіслав на адресу Громадської ради доброчесності ухвалу 3-ої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 22.03.2017 р. про відмову у відкритті дисциплінарної справи стосовно нього [4].

Громадська рада доброчесності зазначає, що не обтяжена висновками дисциплінарної палати для прийняття власного рішення в силу того, що вона не вирішує питання притягнення Кандидата до відповідальності будь-якого виду. Однак Громадська рада доброчесності вважає за необхідне зауважити, що мотивація цього документа за підписами І.Ю.Мамонтової, П.М. Гречківського і А.С. Олійник радикально відрізняється від попередніх пояснень Кандидата і заснована на хибному тлумаченні пункту 1 частини п’ятої статті 189 Кодексу адміністративного судочинства України, яке полягає в тому, що апеляційне провадження може відбуватися лише одноразово, навіть у разі оскарження різними апелянтами. Оскільки судові рішення 12 грудня 2013 року вже переглядалося в апеляційному порядку іншою колегією (судді Ступакова І.Г., Алексєєв В.О., Милосердний М.М.) за скаргою іншого апелянта і було залишено без змін, Кандидат, на думку членів палати, не мав можливості “поновити порушене права на мирні зібрання” [цитуються зі збереженням орфографії] через відсутність у нього відповідних повноважень.

Втім, пункт 1 частини п’ятої статті 189 Кодексу адміністративного судочинства України не містить заборони щодо повторного апеляційного перегляду справи. Така заборона міститься у пункті 3 частини п’ятої тієї ж статті і стосується повторного перегляду за скаргою одного і того ж апелянта. Кандидат, разом з іншими членами колегії, мав право і був зобов’язаний відкрити апеляційне провадження і розглядати скаргу по суті, і мав всі процесуальні

повноваження для скасування рішення суду першої інстанції або його зміни.

Істотним наслідком постановлення незаконної ухвали, як зазначалося вище, був підрив віри в правосуддя, у зв'язку з демонстративним порушенням принципу незалежності судді. Після повторного апеляційного перегляду справи Кандидатом до чотирьох наділених повноваженнями і зовнішніми реквізитами судової влади осіб Стеценко О.О., Ступакова І.Г., Алексєєва В.О., Милосердного М.М. долучилися ще троє, які в офіційній публічній процедурі іменем України проголосили свавільне рішення таким, що “прийнято з дотриманням норм матеріального і процесуального права”. Отже, твердження Вищої ради правосуддя про відсутність наслідків не відповідає дійсності принаймні в площині суспільної уяви про правосуддя.

Незалежність судів є прерогативою чи привілеєм, що надається не на користь власних інтересів суддів, а на користь забезпечення верховенства права та в інтересах тих осіб, що покладають надію на правосуддя (Висновок №1 (2001) Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів). Порушення принципу незалежності має наслідком порушення прав громадян, адже позбавляє їх надії на здійснення правосуддя. Це є окремою підставою для висновку про невідповідність Кандидата критеріям доброчесності і професійної етики.

3. Подвійні стандарти самоідентифікації

У своїй анкеті, наданій Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Кандидат зазначив, що 22.01.2015 р. він визнаний непридатним до військової служби із виключенням з військового обліку [5].

Водночас Кандидат багато мандрує, самостійно керує автомобілем, за даними досьє, володіє рушницею гладкоствольною Bernadelli (дозвіл чинний до 13.12.2019 р.), пістолетом ФОРТ12Р (дозвіл чинний до 09.05.2017 р.), раніше мав дозволи на наявні пістолети ПМР, ПМТ, строк дії яких закінчився в 2016 р.

Дати видачі дозволів на зброю (спецзасоби): 13.12.2013 р. та 09.05.2014 р.. Дата визнання непридатним до військової служби - 22.01.2015 р..

Вимоги щодо придатності до проходження військової служби і володіння вогнепальною зброєю є неповністю зіставними, але майже взаємовиключні, що викликає сумнів щодо доброчесності кандидата під час проходження одного з двох медичних обстежень і отримання відповідних документів.

Не вважаючи такий сумнів окремою підставою для висновку, Громадська рада доброчесності натомість зазначає, що:

- ідентифікація кандидата себе як здорової особи — з метою отримання зброї і як хворої — для захисту своєї Батьківщини становить подвійну, або протагоністсько-центровану мораль (*Protagonist-centered Morality*);
- активні дії (оформлення медичних документів) щодо зняття з військового обліку в

умовах особливого періоду (гібридної війни), вчинені особою, здатною тримати в руках зброю, не є такою поведінкою, яка б вважалася бездоганною під кутом зору такого стороннього спостерігача.

Пояснення і анамнез, надіслані Кандидатом на офіційний портал Громадської ради доброчесності 13.04.17 не спростовують той факт, що Кандидат проходив медогляд саме під час особливого періоду, не підтверджують правильність підстав виключення з військового обліку і не пояснюють чому за таких обставин Кандидат може користуватися вогнепальною зброєю, а проходити нестрійову службу — ні.

Подвійний стандарт самооцінки полягає також у тому, що Кандидат, пояснюючи походження своїх статків, зазначив, що до 1995 р. займався бізнесом разом з матір'ю, з якою він мешкав до березня 2015 р. та вів спільне господарство, займався бізнесом з 1988 р., її дохід з 1991 по 1995 р. складав біля 200 000 доларів на рік в еквіваленті, доходи з 2007 по 2016 роки склали 576 597 доларів в еквіваленті. З декларації Кандидата за 2007 р. випливає, що на той час його члени сім'ї володіли будинком площею 427,3 м.кв. Також з інформаційної довідки з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно щодо Кандидата за кодом об'єкта нерухомого майна [6] видно, що його мати також в період з 13.03.2007 по 16.05.2008 роки володіла квартирою площею 59,2 м.кв., яку Кандидат прийняв у матері як дарунок у спільну власність ($\frac{1}{6}$) разом із малолітнім сином ($\frac{5}{6}$) у 2008 р.

Поряд із цим, Кандидат зазначив, що отримав іншу квартиру відповідно до діючого Закону України «Про судоустрій» у м. Одесі, загальною площею 81,0 кв.м., яку приватизував 03.10.2007 р. та продав 17.04.2008 р. за суму, еквівалентну 94 118 доларів США [6].

Частиною сьомою статті 44 діючого на той час Закону України “Про статус суддів” від 15.12.1992 р. № 2862-ХІІ було визначено, що житлом забезпечуються лише такий суддя, який потребує поліпшення житлових умов. Кандидат не прибув в Одесу з іншої місцевості і, судячи з викладеної інформації, не перебував у самому жахливому житловому становищі як серед одеситів взагалі, так і серед своїх колег.

Не маючи достатніх даних і компетенції для перевірки законності отримання Кандидатом державного житла і подальшої його приватизації, Громадська рада доброчесності робить втім висновок про подвійні стандарти оцінки Кандидатом власної заможності. З одного боку, Кандидат декларує великі статки і доходи матері і те, що проживає разом з нею, і з другого — потребує поліпшення житлових умов за наявності у матері великого будинку. Після отримання житла з метою поліпшення житлових умов, Кандидат його одразу позбавляється.

Громадська рада доброчесності не вважає, що такі подвійні стандарти (протагоністсько-центрована мораль) можуть бути прикладом неухильного дотримання високих стандартів поведінки і зміцнюють довіру громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду. Кандидатом не докладено всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини його поведінка була

бездоганною. Таким чином, така поведінка не відповідає етичним стандартам, які викладені у статтях 1 та 3 Кодексу суддівської етики.

4. Стиль життя Кандидата і членів його сім'ї в частині витрат на утримання майна не відповідають рівню задекларованих ними доходів у сукупності.

Обґрунтовуючи наявне у власності сім'ї коштовне майно (нерухомість, автомобілі) Кандидат у повідомленні на портал Громадської ради доброчесності зазначив, що його мати займається бізнесом майже з 1988 р. (торгівля товарами народного споживання, проектування, операції з нерухомістю). З 1991 по 1995 роки під час навчання в університеті він “допомагав матері та разом з нею займався бізнесом, був вписаний у свідоцтво про СПД”. Ці роки стали основою для формування капіталу родини та подальшого розвитку бізнесу. У 1995 р. Кандидат став державним службовцем та закінчив займатися бізнесом. Зараз його дружина займається бізнесом разом із мамою. Більшість нерухомості мати придбала ще до того моменту, як Кандидат був призначений на посаду судді вперше.

Презюмуючи правдивість зазначених пояснень, Громадська рада доброчесності не аналізує джерела коштів на придбання майна Кандидата і походження коштів на банківських рахунках. Порівнянню підлягають витрати на утримання майна, яке знаходиться у власності Кандидата, його матері і дружини із сукупним задекларованим доходом цих трьох осіб.

За даними досьє Кандидата, сукупний дохід трьох значених осіб за останні 5 років (2011-2015) склав 2,456 млн грн або 40,1 тис. грн на місяць. За даними декларацій Кандидата ці показники складають відповідно 3,184 млн грн і 53,1 тис. грн.

Окремо за 2015 р. за електронною декларацією Кандидата ці показники складають 787,8 та 65,6 тис грн. За вирахуванням податків — це менше 50 тис. грн на місяць.

Водночас у власності цих фізичних осіб перебуває:

- елітний житловий будинок на 1295,1 м.кв (введений в експлуатацію 3.03.2016 р.).
- квартира на 59,2 м.кв,
- житловий будинок на 51,1 м.кв., а також будинки на 170,7 м.кв, 184 м.кв у закритому елітному котеджному кооперативі “Лазурний”,
- нежитлова нерухомість сукупною площею більше 770 м. кв.

Сума 50 тис. грн. на 2,5 тис. м.кв. покриває лише 20 гривень на один квадратний метр витрат на утримання нерухомості (обігрів, інші комунальні платежі, електроенергія, податки), що ледь відповідає середньозваженим показникам по Одесі в цінах 2015 р. [6].

Отже, задекларованих доходів явно не вистачає на утримання майна, яким володіє сім'я Кандидата, не кажучи про утримання і заправку автомобілів Audi Q7, Hyundai Sonata, Volkswagen Touareg, Hyundai IX 35. При цьому на утриманні Кандидата ще знаходиться 2 неповнолітніх дітей. Крім того, в 2012-2013 роках Кандидат подорожував в країни Європи 6 разів, у травні 2014 р. Кандидат перебував у 2 закордонних подорожах по Європі тривалістю 7 та 9 днів разом з дружиною (про останню подорож не повідомив на запит Громадської ради

доброчесності), у 2016 р. — подорожував до Греції.

За таких обставин, існує обґрунтований сумнів у тому, що в деклараціях Кандидата і членів його сім'ї доходи відображуються в повній мірі, що дає підставу для висновків про порушення етичних принципів поведінки, навіть у разі якщо суддя не може впливати на поведінку своїх родичів. Принаймні це свідчить про необізнаність Кандидата про майнові інтереси своїх близьких родичів, що не відповідає вимогам статті 18 Кодексу суддівської етики та пункту 4.7 показника 4 «Дотримання етичних норм» Бангалорських принципів поведінки судді.

Вважаємо, що наведені в пунктах 1-4 факти як у сукупності, так і кожен самостійно, підставою для висновку, що кандидат Кравець Олександр Олександрович не відповідає вимогам доброчесності та професійної етики.

Відповідно до частини четвертої статті 19 Регламенту Громадської ради доброчесності за наявності важливої інформації Рада у подальшому може окремим рішенням змінити або скасувати висновок, або затвердити новий висновок.

**Координатор
Громадської ради доброчесності**